

Освітній альманах - 2024

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра початкової та дошкільної освіти

АЛЬМАНАХ

ОСВІТНІЙ АЛЬМАНАХ
ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ
ПРАЦЬ
(Інтернет видання)
Випуск 7

2024

ЛЬВІВ – 2024

УДК 378.091.212(050)

Рекомендувала до друку Вчена рада факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 8 від 09 квітня 2024 року)

Укладачі

Світлана Кость, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Марія Стахів, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Людмила Кобилецька, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Упорядник

Наталія Мачинська, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Рецензенти

Олена Квас, доктор педагогічних наук, професор.

Марія Стахів, кандидат педагогічних наук, доцент.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та покликань а також використання технік плагіату та реферативної компіляції матеріалів, скопійованих з Інтернет-видань, несуть автори статей.

Освітній альманах - 2024

Збірник студентських наукових праць «Освітній альманах» [вступ. слово, упоряд., заг. редак. Наталії Мачинської]. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024. 7. 356.

Збірник містить наукові дослідження здобувачів вищої освіти України, Румунії та Республіки Польща. Наукові публікації присвячені актуальним темам педагогіки та методик навчання, зокрема автори розкривають: теоретико-прикладні аспекти вітчизняної та зарубіжної наукової спадщини педагогів; провідні інноваційні течії сучасної педагогічної науки; проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти та методик викладання навчальних дисциплін; новаторські підходи до організації діяльності педагога та діяльність вчителя-асистента в інклюзивному освітньому середовищі; особливості адаптації студентів до умов навчання в період війни. Також у збірнику подано апробації результатів курсових та магістерських робіт.

© Львівський національний
університет імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Передмова	11
Антоняк Софія Організація освітнього процесу дітей із порушенням зору в початковій школі.....	13
Баран Ірина Особистість вчителя НУШ.....	17
Бербека Ірина Особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках математики у початковій школі.....	20
Берліян Олена Особливості використання інноваційних технологій в екологічному вихованні молодших школярів.....	25
Бень Галина Напрями, форми та методи національно-патріотичного виховання дошкільників.....	29
Бобовська Наталія Методичні підходи до організації прогулянок у закладі дошкільної освіти.....	32
Бойко Марія Професійний імідж майбутнього вчителя початкової школи у викликах реформи НУШ.....	36
Вантух Софія, Ростикус Надія Роль учителя у формуванні академічної доброчесності учнів початкових класів.....	39
Василевська Надія Наповнення осередків діяльності матеріалами для ігор та досліджень.....	43
Віняр Ірина Розвивальна спрямованість діяльнісного підходу в дошкільній освіті.....	47
Владімірова Вікторія Особливості компетентностей терапевта мови та мовлення у роботі з людьми з афазією.....	51
Богович Вікторія Умови розвитку основ культури ресурсозбереження у дітей дошкільного віку.....	56
Бондар Анна Етнокультурне виховання дітей дошкільного віку: теоретичні аспекти.....	62
Борис Ольга, Бойко Галина Роль особистого простору для дітей дошкільного віку.....	67

Освітній альманах - 2024

Британ Марта Роль цифрових технологій у формуванні елементарних математичних уявлень дітей старшого дошкільного віку.....	71
Брухаль Любов, Бойко Галина Роль сім'ї в соціалізації дошкільників.....	76
Волочій Наталя Значення української сім'ї у вихованні дошкільників.....	84
Гапон-Байда Людмила Формування професійної компетентності з проєктування у студентів творчих спеціальностей.....	88
Гірник Анна-Марія Особливості розвитку креативного мислення школярів..	92
Гоняк Христина Деякі аспекти формування системи забезпечення якості дошкільної освіти.....	98
Грешко Валерія Особливості фонетико-фонематичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.....	103
Грицай Наталія Використання інтерактивних технологій на уроках української мови у початковій школі.....	107
Гудима Ольга Спостереження як метод безпосереднього ознайомлення дітей з природою.....	111
Гуска Софія Організаційно-педагогічні засади роботи асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням.....	115
Дейнега Вікторія Методика використання малих фольклорних жанрів з метою розвитку мовлення учнів початкової школи.....	118
Джерук Крістіна Теоретичний аналіз проблеми формування мовленнєвої готовності до навчання у школі дітей в контексті наступності роботи ЗДО і початкової школи.....	123
Дністрян Марія Освіта під час війни: виклики та шляхи їх подолання.....	128
Захарова Катерина Християнські цінності як основа духовно-морального виховання дітей дошкільного віку.....	131
Іванюк Софія Мовний потенціал учнів початкових класів.....	135
Кінах Анна Особливості навчання англійської орфографії у початкових класах.....	140
Кісіль Ірина Використання ігрових методів навчання на уроках математики у початковій школі.....	144

Освітній альманах - 2024

Ковальовська Марта Використання прийомів мнемотехніки у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	149
Коломієць Галина, Бойко Галина Гра і навчання як важливий фактор розумового розвитку дітей.....	154
Когут Ірина Родинні цінності як основа виховання толерантності у дітей дошкільного віку.....	157
Кожушко Марія Готовність вихователів до інноваційної діяльності: зміст та структура.....	161
Кортуняк Наталія Технологія сторітелінг у процесі підготовки майбутніх вчителів початкової школи.....	167
Кривейко Христина Освітнє середовище – основа мотивації здобувачів початкової освіти.....	170
Крижевич Юлія Інтегровані уроки та особливості їх проведення в початковій школі.....	174
Кузняк Софія Педагогіка партнерства в освітньому середовищі НУШ.....	179
Кучак Оксана Зміст та методи формування самостійності у дітей третього року життя.....	184
Лаврик Вікторія Мова як складова особистості.....	187
Ладнай-Макар Ольга Шляхи впровадження та використання електронних освітніх ресурсів у процесі навчання учнів початкової школи.....	193
Лелека Віталій Пріоритети громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості громадян України.....	197
Ліва Ірина Театралізована діяльність як чинник розвитку діалогової компетенції дошкільників.....	201
Ліщук Діана Використання методів навчання у процесі вивчення іноземної мови у початковій школі.....	204
Луців Ярина Організація навчальної діяльності дітей з розладами аутистичного спектру на уроках математики.....	209
Марусяк Назарій Особливості проєктування цифрового освітнього середовища у процесі підготовки вчителів початкової школи.....	214

Освітній альманах - 2024

Матвійчук Юлія Сторітеллінг як засіб формування усного мовлення здобувачів початкової освіти.....	218
Мельник Марія Особливості вербальної комунікації дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектру.....	222
Мончан Христина Формування духовно-моральних основ світогляду дитини дошкільного віку засобами медіа технологій.....	227
Мороз Юлія, Якимець Марія Освіта жінок в галицьких університетах: минуле і виклики.....	232
Николишин Надія Формування дослідницьких умінь в учнів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	236
Оленська Єлизавета Особливості роботи з дитячою книжкою на уроках читання у початковій школі.....	240
Осадча Юлія Психолого-педагогічні умови емоційного благополуччя дітей дошкільного віку.....	244
Павлишин Вікторія Використання прийомів ейдотехніки в роботі з розвитку мовлення школярів.....	249
Павлишин Софія Дидактичні особливості використання інтерактивних технологій на уроках математики у початковій школі.....	254
Паук Олена Роль родинного середовища у формуванні соціальних компетенцій у дітей дошкільного віку.....	259
Підгребельна Світлана Роль експериментування у процесі розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку.....	263
Порада Оксана Квест як одна з інноваційних форм проведення уроків української мови.....	268
Пришляк Наталія Програми розвитку дітей дошкільного віку для реалізації змісту освітньої лінії «Дитина у природному довкіллі».....	273
Процик Ірина, Кость Світлана Культурна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти: загальна характеристика.....	277
Полікарпова Роксолана Загальна характеристика дидактичних ігор, які здійснюють вплив на соціальний розвиток дітей дошкільного віку.....	283

Освітній альманах - 2024

Пташник Соломія Спільні ігри з однолітками як чинник соціалізації дітей середнього дошкільного віку.....	288
Репецька Діана Чинники ефективної адаптації дітей з особливими освітніми потребами до умов навчання в початковій школі.....	293
Рибак Христина Самоменеджмент вчителя початкової школи: теоретичний вимір.....	297
Рогатинка Соломія Технологія формування критичного мислення учнів початкових класів на уроках української мови.....	302
Саюк Марія Системи вищої освіти країн Співдружності Королівства Нідерландів: загальна характеристика.....	307
Сіянчук Вероніка Інтерактивне навчання у початковій школі.....	312
Прокопенко Юлія Формування моральних норм поведінки у дітей старшого дошкільного віку засобами сюжетно-рольової гри.....	317
Сташко Наталія, Кость Світлана До питання професійної комунікації вихователя закладу дошкільної освіти.....	321
Стебельська Яна Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей старшого дошкільного віку як елемент підготовки до навчання в школі.....	326
Трохимчук Юліана Національно-патріотичне виховання особистості: аналіз базових понять дослідження.....	330
Фарина Юлія Вплив масмедіа на інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку.....	335
Федюра Анна Формування природничо-екологічної компетентності дітей дошкільного віку засобами казок про природу.....	341
Ходновська Анастасія Використання дидактичних ігор в екологічному вихованні дітей дошкільного віку.....	345
Хома Мирослава Математичний тренінг як ефективна форма професійної діяльності педагогів.....	348
Хомин Олеся Методи виховання основ національної свідомості в учнів початкових класів.....	352

Освітній альманах - 2024

Чаус Марія Використання комп'ютерних технологій для зацікавлення учнів на уроках української мови.....	357
Чупило Марія Ефективна комунікація як інструмент подолання конфліктів у середовищі дітей дошкільного віку.....	362
Шевчук Каріна Порухення мови і мовлення у військовослужбовців внаслідок черепно-мозкових травм.....	366
Шибівська Софія Використання інтерактивних технологій на уроках української мови як засобу розвитку творчого мислення школяра.....	369
Шпак Каріна Теоретичні та методичні засади формування відповідального ставлення учнів молодшого шкільного віку до власного здоров'я.....	375
Щипель Оксана Нормативні документи, що регламентують співпрацю закладу дошкільної освіти і сім'ї.....	382
Щудлюк Ольга-Михайлина Сюжетна картина як засіб розвитку зв'язного мовлення дошкільників.....	385
Юрчик Анастасія, Кость Світлана Формування світогляду дітей старшого дошкільного віку як педагогічна проблема.....	390
Яворська Ольга Використання технологій здоров'язбереження у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.....	395
Яджин Лідія Використання дидактичних ігор в процесі формування екологічної культури у дітей дошкільного віку.....	400
Якимів Василина Особливості реалізації індивідуального підходу в освітньому процесі початкової школи.....	404
Яремків Андріана Народна пісня як чинник формування національної свідомості дітей дошкільного віку.....	409
Julia Bolon, Patrycja Bomba Uczeń ze spektrum autyzmu w Polskim systemie edukacji.....	412
Wiktoria Grabowska, Aleksandra Mielnikiewicz, Wiktoria Wasik Włączenie młodzieży z Ukrainy w Polski system szkolnictwa – przykład pozytywnych praktyk.....	417

Освітній альманах - 2024

Lidia Kataryńczuk-Mania, Anita Dolata Walory zajęć logorytmicznych w pracy z dziećmi.....	422
Klak Anastasiya, Hirniak Sofia Game-based methods of teaching english: increasing the motivation of primary school students.....	428
Agnieszka Koziara, Marcelina Błażej, Oliwia Mendyka Korzyści płynące z edukacji integracyjnej w klasie z dzieckiem z autyzmem w percepcji rodziców....	433
Lidia Matwij, Katarzyna Smyk Współpraca z nauczycielami w percepcji rodziców dzieci z niepełnosprawnością.....	438
Khrystyna Onyshchak, Viktoriia Onysko Using Vasyl Verkhovynets «Vesnianochka» for musical education.....	443
Aleksandra Świerżewska, Kamila Błasiak, Urszula Walas Inkluzja w perspektywie podmiotów edukacyjnych.....	447
Fedor Cristina Integration of Ukrainian education into the global educational space.....	452

Людмила Гапон-Байда, аспірантка групи ДФПО-21,
факультет мистецтв і моди,
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна.

Науковий керівник: докторка педагог. наук, проф. **Тетяна Деркач**,
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ПРОЄКТУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність дослідження. Однією з важливих професійних компетентностей студентів творчих спеціальностей є здатність до проєктування (Антонович та ін., 2018). На ринку праці від майбутніх фахівців вимагається поєднувати у професії три складові: наукову, творчу, технологічну. Поєднанню та формуванню таких вмінь під час навчання сприяє проєктне навчання (Ніколаєва, Ніколаєва, 2014). Однак, студенти творчих спеціальностей не завжди досконало опановують навички проєктування (Derkach, Shuhailo, 2021).

Мета дослідження полягає у вдосконаленні методики формування професійної компетентності з проєктування у студентів творчих спеціальностей.

Основний текст. В попередньому дослідженні (Гапон-Байда, Деркач, 2023) була спроба вирішити проблему та сформувати у студентів творчих спеціальностей компетентність з проєктування під час опанування елементів дизайн-проєкту. Беручи до уваги отримані результати, що вказали на проблемні моменти з опанування певних елементів, було проведено експериментальне проєктне навчання з метою покращення попередніх даних.

У дослідженні брали участь студенти другого курсу освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» Інституту інформаційно-комп'ютерних технологій та дизайну МАУП. Опанування елементів дизайн-проєкту, так званий Gold Standart PBL (Larmer, Mergendoller, Boss, 2015), проводилося в межах вивчення дисципліни «Дизайн-проєктування» на прикладі виконання проєктів

Освітній альманах - 2024

«Розробка особистого логотипу» та «Розробка логотипу друкованого видання». Запланована діяльність студентів полягала у розробці та подальшій реалізації творчих проєктів на основі п'яти етапів проєктування, застосовуючи сім елементів дизайн-проєкту. Протягом кожного заняття, присвяченого певному етапу проєктування, студенти опановували різну кількість елементів дизайн-проєкту, виконуючи визначений вид діяльності для кожного із семи елементів: «Складна проблема», «Тривале дослідження», «Автентичність/Справжність», «Студентський голос», «Рефлексія/Вдумливість», «Критика/Перегляд», «Публічний продукт».

Експериментальне проєктування складалося із п'яти етапів. На першому етапі, проблемно-цільовому, студенти досліджували бази прикладів логотипів, їх типології, сфери застосування, композиційну побудову. Визначали тему, мету, призначення, об'єкт проєкту; послідовність та терміни проєктування; очікувані результати та вносили записи у бланк технічного завдання (ТЗ). Другий етап, розробка технічного завдання, полягав в обґрунтуванні логотипу, його конструюванні, визначенні необхідного забезпечення для реалізації об'єкту проєктування; плануванні процесу, термінів, складанні кошторису проєкту та внесенні всіх даних в бланк ТЗ. На третьому етапі, практична реалізація, студенти обирали з розроблених ескізів один варіант логотипу та створювали його у графічному редакторі (на вибір) відповідно до розробленого ТЗ. Четвертий етап, попередній перегляд, полягав у попередній презентації результатів проєктної діяльності одногрупникам та викладачу. Під час п'ятого етапу відбувалася публічна презентація результатів проєктування перед викладачами кафедри «Дизайн» та інституту.

Попереднє дослідження (Гапон-Байда, Деркач, 2023) зафіксувало помірний рівень опанування окремими елементами дизайн-проєкту (рис. 1). Впадає в око велика різниця у рівнях опанування окремими елементами (від 23% до 71%). Крім того, елементи проєктування, які відповідають за формування наукової складової у виконанні проєктів («Тривале дослідження», «Рефлексія/Вдумливість», «Критика/Перегляд» та «Складна проблема»)

займають останні місця у рейтингу. Частка студентів, що зрозуміли сутність та значення перерахованих елементів, у всіх випадках не перевищувала 50%.

Рис. 1 Успішність опанування окремими елементами дизайн-проєкту (%) за результатами дослідження (Гапон-Байда, Деркач, 2023)

Проведене експериментальне проєктне навчання за описаною вище методикою значно сприяло отриманню позитивних результатів в опануванні елементів дизайн-проєкту (рис. 2) у порівнянні з попереднім дослідженням.

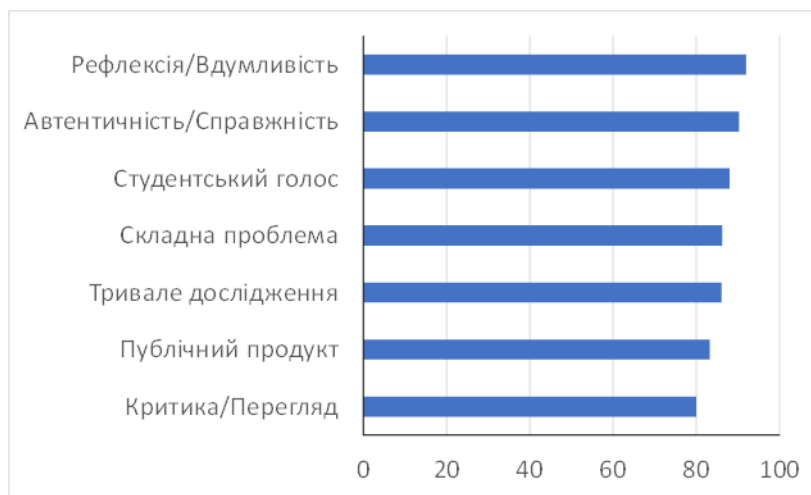

Рис. 2 Успішність опанування окремими елементами дизайн-проєкту (%) за результатами експериментального проєктного навчання

Рівень успішності зріс для всіх елементів, а різниця між окремими показниками не перевищила 12%. Суттєво підвищилося розуміння таких елементів, як елементу «Рефлексія/Вдумливість» (від 28,5% до 92%), «Складна проблема» (від 50% до 86,2%), «Тривале дослідження» (від 22,9% до 86,1%).

Запропонована організація проєктного навчання в цілому покращила розуміння елементів дизайн-проєкту, які в першу чергу відповідають за формування наукової складової проєктної діяльності, а тому сприяла поєднанню у творчих проєктах трьох необхідних складових діяльності (наукової, творчої, технологічної). Після застосування запропонованої методики показники для елемента «Критика/перегляд» опинилися на останньому місці у рейтингу, хоча і зі значенням у 80%. Цей елемент в першу чергу відповідає за вміння критикувати, виявляти помилки, дискутувати, а також за зворотній зв'язок для покращення роботи. Зважаючи на важливість елемента, необхідно знайти шляхи підвищення успішності його опанування.

Одним із способів підготовки студента до зворотного зв'язку є застосування різних видів критики під час кожного етапу проєктування (Abdellatif, Al-Nagla, Hasan, 2020): 1) Індивідуальна оцінка власних результатів - застосовується на проблемно-цільовому етапі. 2) Колегіальна оцінка результатів одногрупників - застосовується на етапі прийняття творчого рішення (розробка ТЗ). 3) Групове обговорення між одногрупниками та викладачем використовується для вирішення проблемного питання на різних етапах проєктування. 4) Проміжна – спрямована на покращення проміжних результатів (етап попереднього перегляду). 5) Фінальна – під час публічної презентації результатів. 6) Панельна дискусія – обговорення доцільності тем обраних проєктів під час проблемно-цільового етапу. 7) Громадська – зворотній зв'язок від експертів (застосовується на різних етапах).

Також ефективними способами для підвищення успішності опанування елементу «Критика/перегляд» студентами творчих спеціальностей є залучення їх до участі в різноманітних заходах (таких як оцінювання робіт одногрупників, переглядах семестрових робіт інших студентів, виступи, дискусії, обговорення і таке інше) зі зворотнім зв'язком: оцінювати та вносити судження щодо роботи, результатів, відомих особистостей творчих напрямків.

Висновки. Розроблена методика формування професійної компетентності з проєктування сприяла поєднанню студентами творчих спеціальностей

наукової, творчої та технологічної складових у творчих проєктах. Під час дослідження респонденти значно покращили успішність опанування всіх елементів дизайн-проєкту (до 80-92%) проти 22,9-70,7% у попередньому дослідженні Найнижчий показник (80%) мав елемент «Критика/перегляд». Для підвищення рівня опанування цього елемента необхідно застосувати групову, суспільну критику, панельну дискусію, залучати студентів творчих спеціальностей до заходів зі зворотнім зв'язком.

Список використаних джерел

1. Антонович, Є. А., Іваненко, Т. О., В. О. Корсунський В. О. ...Чепелюк, О. В. (2018). *Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн»*. Київ : МОН України.
2. Гапон-Байда, Л., Деркач, Т. (2023). Метод проєктів у підготовці студентів творчих спеціальностей. *Освіта. Інноватика. Практика*, 11(7), 29-36. doi: 10.31110/2616-650X-vol11i7-004.
3. Ніколаєва, Т. В., & Ніколаєва Т. І. (2014). Роль активних засобів навчання в розвитку творчих здібностей студентів-дизайнерів у етнопросторі. *Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст*, 1, 350-353.
4. Abdellatif, M., Al-Hagla, K. S., & Hasan A. (2020). Overview on the criticism process in architecture pedagogy. *Alexandria Engineering Journal*, 59(2), 753-762. doi: 10.1016/j.aej.2020.01.019.
5. Derkach, T. M., & Shuhailo, Ya. V. (2021). *Project-based learning for undergraduate engineering students minoring in textile technology and design*, ICon-MaSTEd 2020. *Journal of Physics: Conference Series*, 1840, 012042. doi: 10.1088/1742-6596/1840/1/012042.
6. Larmer, J., Mergendoller, J., & Boss, S. (2015). *Setting the Standard for Project-based Learning*. Alexandria, VA: ASCD.